

ИЗВЕСТИЯ

на Центъра за стопанско-исторически изследвания

Том IX

**БАРИЕРИ
ПРЕД СТОПАНСКОТО РАЗВИТИЕ
В ИСТОРИЧЕСКА ПЕРСПЕКТИВА**

PROCEEDINGS

of the Centre for Economic History Research

Volume IX

**BARRIERS TO ECONOMIC DEVELOPMENT
IN HISTORICAL PERSPECTIVE**

DOI: 10.61836/YRKP5978

**ЦСИИ CEHR
Варна Varna
2024**

Главен редактор / Editor-in-Chief

Чл.-кор. проф. д.и.н. Иван РУСЕВ – Икономически университет – Варна
Prof. Ivan ROUSSEV, DSc – University of Economics – Varna
Corresponding Member of the Bulgarian Academy of Sciences

Редакционна колегия / Editorial Board

Проф. д.и.н. Пенчо ПЕНЧЕВ – Университет за национално и световно стопанство – София
Prof. Pencho PENCHEV, DSc – University of National and World Economy – Sofia

Проф. д.и.н. Милко ПАЛАНГУРСКИ – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – В. Търново
Prof. Milko PALANGURSKI, DSc – “St Cyril and St Methodius” University of Veliko Tarnovo

Доц. д-р Маргарита МАРИНОВА – Международно висше бизнес училище – Ботевград
Assoc. Prof. Margarita MARINOVA, PhD – International Business School – Botevgrad

Доц. д-р Марко ДИМИТРОВ – Университет за национално и световно стопанство – София
Assoc. Prof. Marco DIMITROV, PhD – University of National and World Economy – Sofia

Prof. Nikolay NENOVSKY, DSc – University of National and World Economy – Sofia;
CRIISEA, University of Picardie Jules Verne, Amiens, FRANCE

Prof. Dr. Ayşe KAYAPINAR – Turkish National Defense University, Ankara, TURKEY

Prof. Dr. Levent KAYAPINAR – University of Ankara, TURKEY

Assoc. Prof. Andreas LYBERATOS, PhD – Director of Research Center in Modern History, Panteion University of Social & Political Sciences – Athens; Institute for Mediterranean Studies – Rethymno, GREECE

Научен секретар / Editorial Assistant

Доц. д-р Гергана ГЕОРГИЕВА – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – В. Търново
Assoc. Prof. Gergana GEORGIEVA, PhD – “St Cyril and St Methodius” University of Veliko Tarnovo

Изданието е реферирано и индексирано в следните бази данни: SCOPUS, ERIH Plus, RePec, CEEOL, Google Scholar

Томът е съвместно издание на Центъра за стопанско-исторически изследвания и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”

**ISSN 2534-9244 (print)
ISSN 2603-3526 (online)**

СЪДЪРЖАНИЕ / CONTENTS

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ	9
EDITORIAL	10

ЧАСТ I: РЕГИОНАЛНИ И НАЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ

SECTION 1: REGIONAL AND NATIONAL ASPECTS

Hristo HRISTOZOV. Connecting Ecologies: Egypt and the Balkans during the Climate Crisis in the Mid-1780's.....	13
Ralitsa SIMEONOVA-GANEVA, Kaloyan GANEV, Martin IVANOV. Real Prices, Real Incomes, and Purchasing Power during Communism, Transition and EU Integration: Evidence from Bulgaria.....	26
Златомира ГЕРДЖИКОВА. Влиянието на Църквата върху търговията с тамян през IV и V век	46
Zlatomira GERDZHIKOVA. Christian Influence on the Frankincense Trade in the 4th and 5th Centuries.....	46
Михаил РАЕВ. Наблюдения върху българската фискална политика и международната търговия: изследване на преместването на българските търговци от пазара в Константинопол в Солун през 893–894 година	56
Mikhail RAEV. Observations on the Bulgarian Fiscal Politics and International Commerce – a Survey on the Transfer of the Marketplace of Bulgarian Merchants from Constantinople to Thessaloniki in 893–894	56
Красимира МУТАФОВА. Преходни форми на стопански живот през XVIII век в румелийските провинции на Османската империя: бариери и перспективи	67
Krasimira MUTAFOVA. Transitional Forms of Economic Life in the 18th Century in the Rumeli Provinces of the Ottoman Empire: Barriers and Perspectives.....	67
Симеон СИМЕОНОВ. Бариери пред стопанското развитие на Източното Средиземноморие според докладите на френския консул Луи-Феликс Огюст Божур	79

Simeon SIMEONOV. Barriers to the Economic Development of the Eastern Mediterranean According to the Reports of the French Consul Louis Félix-Auguste Beaujour.....	79
Гергана ГЕОРГИЕВА, Николай ТОДОРОВ. Пречки пред развитието на текстилната протоиндустрия в българските земи през XVIII и XIX век	90
Gergana GEORGIEVA, Nikolay TODOROV. Barriers to the Textile Proto-industry Development in Bulgarian lands in the Eighteenth and Nineteenth Centuries.....	90
Иван РУСЕВ. Добри възможности и бариери пред зърнената търговия в пристанищата на Западното Черноморие през 40-те години на XIX век, отразени в докладите на европейските консули.....	103
Ivan ROUSSEV. Good Opportunities and Barriers to the Grain Trade in the Ports of the Western Black Sea Coast in the 1840s, Presented in the Reports of the European Consuls	103
Християн АТАНАСОВ. Благотворителни фондации за кредитиране. Паричните вакъфи в османска България – разпространение и лимити	117
Hristiyan ATANASOV. Charitable Foundations for Lending. Cash Waqfs in Ottoman Bulgaria – Distribution and Limitations.....	117
Венцислав МУЧИНОВ. Проблеми пред развитието на урбанизацията в българските земи под османска власт през XIX век (до 1878 година)	132
Ventsislav MUCHINOV. Problems of the Development of Urbanization in the Bulgarian Lands under Ottoman Rule during the Nineteenth Century (until 1878)	132
Петя НЕДЕЛЕВА. Българските еснафски организации през периода на Възраждането: светец-покровител и еснафски празник	144
Petya NEDELEVA. Bulgarian Guild Organizations in the Revival Period: Patron Saint and Guild Festival	144
Петко Ст. ПЕТКОВ. Възможности и пречки за стопанско развитие в конституционните проекти и основния закон на княжество България от 1879 година	156
Petko St. PETKOV. Opportunities and Obstacles for Economic Development in the Constitutional Projects and the Basic Law of the Principality of Bulgaria from 1879.....	156

Кристиян МЛАДЕНОВСКИ. Държавният съвет и стопанското развитие на Княжество България (1882–1883)	167
Kristiyan MLADENOVSKI. The State Council and Economic Development of the Principality of Bulgaria (1882–1883).....	167
Валентин КИТАНОВ. Оценката за ролята на Режията върху развитието на тютюневия отрасъл в Османската империя от края на XIX – началото на XX век.....	178
Valentin KITANOV. Assessment of the Role of the Regie on the Development of the Tobacco Sector in the Ottoman Empire from the late 19th to the early 20th century	178
Ивайло НАЙДЕНОВ. Бариери пред търговското предприемачество в югозападните български земи през XIX век	188
Ivaylo NAYDENOV. Barriers to Commercial Entrepreneurship in the Southwestern Bulgarian Lands during the 19th Century	188
Петър ДОБРЕВ. Османският „феодализъм“ и пречките пред развитието на българското земеделие през XIX век	198
Petar DOBREV. Ottoman “Feudalism” and Obstacles to the Development of Bulgarian Agriculture in the 19th Century	198
Росица ЗЛАТИНСКА, Соня ГЕОРГИЕВА. Аграрният сектор в България и организационните реформи в земеделското министерство през 30-те години на XX век – насоки и функционални ефекти.....	208
Rositsa ZLATINSKA, Sonia GEORGIEVA. The Agricultural Sector in Bulgaria and Organizational Reforms in the Ministry of Agriculture in the 1930s – Guidelines and Functional Effects	208
Димитър СЪБЕВ. Недостатъчно бедни: развитие на българското село и индустрия, 1878–1939 година.....	221
Dimitar SABEV. Not Enough Poor: Agricultural and Industrial Development of Bulgaria, 1878–1939	221
Костадин ПАЕВ. Индустриални картели и антимонополно законодателство в България през 30-те години на XX век	233
Kostadin PAEV. Industrial Cartels and Antimonopoly Legislation in Bulgaria in the 1930s.....	233

Стоян ШАЛАМАНОВ. Наследствени права на собственост и икономически резултати в исторически план.....	245
Stoyan SHALAMANOV. Inheritance Rights and Economic Results in Historical Plan	245
Георги ПЕТРУНОВ. Проституцията в България през XIX, XX и XXI век – от стопанска дейност до тунеядство	256
Georgi PETRUNOV. Prostitution in Bulgaria during the 19th, 20th and 21st Centuries – from Economic Activity to Social Parasitism	256
Николай ЯНЕВ. Комисионни и рушвети – скритите оръжия във външната търговия на Народна република България	269
Nikolay YANEV. Commissions and Bribes – the Secret Weapons in the Foreign Trade of the Peoples’ Republic of Bulgaria	269
Жоржета НАЗЪРСКА. „Проваленият“ икономически преход в България през погледа на посткомунистическите стопански елити	281
Georgeta NAZARSKA. The “Failed” Economic Transition in Bulgaria through the Viewpoint of the Post-Communist Business Elites.....	281
Ваня ИВАНОВА. Лимитите на растежа в контекста на екологичната трансформация на икономиката в ЕС и България	292
Vania IVANOVA. Limits to Growth in the Context of the Environmental Transformation of the Economy in the EU and Bulgaria	292
Стеля РАЛЕВА, Димитър ЗЛАТИНОВ. Динамика и конвергенция на производителността на труда в България към еврозоната: сравнителен анализ с останалите страни от Централна и Източна Европа.....	305
Stela RALEVA, Dimitar ZLATINOV. Dynamics and Convergence of Labour Productivity in Bulgaria towards the Euro Area: A Comparative Analysis with Other Central and Eastern European Countries.....	305
Недко МИНЧЕВ, Венета ХРИСТОВА, Иван СТОЯНОВ. Динамика на пространствената концентрация на икономиката в България след 2007 година – възможности и бариери.....	320
Nedko MINCHEV, Veneta HRISTOVA, Ivan STOYANOV. Dynamics of the Spatial Concentration of Economy in Bulgaria after 2007 – Opportunities and Barriers	320

ЧАСТ II: СЕЛИЩНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И СТОПАНСКИ ДЕЙЦИ
SECTION 2: SETTLEMENT STUDIES AND INDIVIDUAL ECONOMIC ACTORS

Веселин ГОРАНЧЕВ. Стопански връзки между търговска фирма „Хаджи Минчо х. Цачев и дружие“ и братя Тъпчилещови	339
Veselin GORANCHEV. Business Relations between the Trading Company “Hadzhi Mincho H. Tsachev and Company”, and the Tapchileshtovi Brothers	339
Маргарита МАРИНОВА. „Сенки в образа“ или за политическия манталитет на търговското предприемаческо съсловие в Свищов в контекста на развитието на града след Освобождението до края на XIX век	351
Margarita MARINOVA. “Shadows in the Image” or about the Political Mentality of the Commercial Entrepreneurial Class in Svishtov in the Context of the Development of the City after the Liberation until the End of the Nineteenth Century	351
Емилия ВАЧЕВА. Свищов в железопътната политика на България в периода от Освобождението до 1912 година.....	363
Emilia VACHEVA. Svishtov in the Railway Policy of Bulgaria from the Liberation to 1912.....	363
Александър ЗЛАТАНОВ. Водните бедствия като бариера пред развитието. По примера на Карлово в началото на XX век.....	375
Aleksandar ZLATANOV. Water-related Natural Disasters as a Barrier to Development. The Example of Karlovo in the early 20th century.....	375
Пенчо ПЕНЧЕВ, Момчил МАРИНОВ. Бизнеспрактики в условия на криза. Залезът на една от големите розотърговски фирми през 30-те години на XX век.....	387
Pencho PENCHEV, Momchil MARINOV. Business Practices in Crisis Conditions. The Decline of the Big Rose Oil Trading Companies in the 1930s.....	387
Светла АТАНАСОВА. Индуриалецът Стефан Пипев – променлив успех и трудни решения в кризисно време	400
Svetla ATANASOVA. The Industrialist Stefan Pipev and his Volatile Success and Hard Decisions in Times of Crisis	400

Йорданка КРИВОШИЕВА. Българското законодателство от 30-те и 40-те години на XX век и фабриката „Нисим Авдала & синове“	410
Yordanka KRIVOSHIEVA. The Bulgarian Legislation of the 1930s and 1940s and the “Nisim Avdala & Sons” Factory	410
Видин СУКАРЕВ. Пропуснатата възможност – заводът за автомобили Булгаррено в Пловдив	421
Vidin SUKAREV. The Missed Opportunity – the Bulgarrenault Car Factory in Plovdiv	421
АВТОРИТЕ В ТОМА / LIST OF CONTRIBUTORS	431
Указания за публикуване в Известия на ЦСИИ / Submissions guidelines for the Proceedings of CEHR	434

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ

Уважаеми Читателю,

Том IX-и на „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания“ е посветен на темата „Бариири пред стопанското развитие в историческа перспектива“.

Бариирите пред стопанското развитие могат да бъдат много и разнообразни. По-главните сред тях се систематизират по следния начин: институционални пречки (законова неуреденост, корупция, регулации или по-скоро липса на такива, ограничения и стандарти); кризи – локални и глобални; инфлация; демографски проблеми; войни; културно-ценностни бариири пред икономическото развитие; ниско ниво на технологично развитие и др.

Статииите в настоящия том са посветени на бариирите на икономическия растеж в балканската и българската история през епохите, на институционалната структура и бариирите на икономическия растеж, на факторите, забавящи и ограничаващи икономическия растеж, на политическия фактор и икономическия растеж в историческа перспектива – влияния, зависимости, тенденции, на стопанския деец (търговеца, предприемача, индустриалеца) и на неговата роля за икономическия растеж, на селището и региона като среда за икономически растеж.

След рецензиране в изданието са подбрани и публикувани 34 статии на 42 автори – учени, университетски преподаватели и музейни специалисти от 21 научни центрове, сред които: Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университет за национално и световно стопанство – София, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Икономически университет – Варна, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Американски университет в България, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Русенски университет „Ангел Кънчев“, Университет по библиотекарство и информационни технологии – София, Международно висше бизнес училище – Ботевград, Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – Свищов, Нов български университет, Аграрен университет – Пловдив, Институт за исторически изследвания – БАН, Институт за балканистика с Център по тракология „Проф. Александър Фол“ – БАН, Институт за изследване на населението и човека – БАН, Институт за икономически изследвания – БАН, Регионален исторически музей – Силистра, Регионален исторически музей – Велико Търново, Регионален исторически музей – Пловдив и Исторически музей „Искра“ – Казанлък.

Том IX-и на „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания“ вече очаква своите читатели.

Чл.-кор. проф. д.и.н. Иван Русев
Главен редактор

EDITORIAL

Dear reader,

The overarching topic of the ninth volume of the Proceedings of the Centre for Economic History Research are the barriers to economic development in historical perspective. The barriers to economic development can be many and varied. The main ones among them could be systematized as follows: institutional obstacles (legal disorder, corruption, lack of regulations, restrictions, and standards); crises – local and global; inflation; demographic problems; wars; cultural-value barriers to economic development; low level of technology development, etc.

The papers in this volume are focused on the barriers to economic growth in the Balkan and Bulgarian history through the ages, on the institutional structure and barriers to economic growth, on the factors that impede economic growth, on the political factor and economic growth in historical perspective – influences, dependencies, tendencies, on the economic actor (trader, entrepreneur, industrialist) and their role in economic growth, on the village and region as an environment for economic growth.

Thirty-four papers by forty-two authors have been selected for publication following a peer review. The authors include scholars, university professors and museum specialists from twenty-one research centres: Sofia University “St. Kliment Ohridski”, University of National and World Economy – Sofia, “St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo, University of Economics – Varna, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, American University in Bulgaria, “Paisii Hilendarski” University of Plovdiv, “Angel Kanchev” University of Ruse, University of Library Studies and Information Technologies, International Business School – Botevgrad, “D. A. Tsenov” Academy of Economics – Svishtov, New Bulgarian University, Plovdiv Agricultural University, Institute for Historical Studies – Bulgarian Academy of Sciences, Institute of Balkan Studies and Center of Thracology – Bulgarian Academy of Sciences, Institute for Population and Human Studies – Bulgarian Academy of Sciences, Economic Research Institute – Bulgarian Academy of Sciences, Regional Museum of History – Silistra, Regional Museum of History – Veliko Tarnovo, Regional Museum of History – Plovdiv, Museum of History “Iskra” – Kazanlak, etc.

The ninth volume of the Proceedings of the Centre for Economic History Research already awaits its readers.

Ivan Roussev,
Editor-in-Chief